

Det kgl. danske Landhusholdningsselskabs
generalforsamling
mandag den 3. december 1951.

(Referatet fortsat).

7. Beretning om Landhusholdningsselskabets uddannelse af
landvæsens- og foderelever.

Konsulent Chr. Aage Krogsriis redegjorde for de forskellige uddannelsesretninger og nævnte, at mekaniseringen og dens følger havde medført, at afgrænsningen mellem *arbejdslederuddannelsen* og den *mere alsidige landvæsensuddannelse* i landbrug af forskellig størrelse var blevet mindre skarp end tidligere. De unge tør ikke på et så tidligt tidspunkt som for blot et par år siden vælge arbejdsledervejen. De vil se tiden og udviklingen lidt an, inden de tager den afgørende beslutning, og det er forståeligt, fordi antallet af lederstillinger må ventes at blive nedadgående, måske navnlig de virkelige livsstillinger som gifte forvaltere o. lign. Det er en af mekaniseringens mange indirekte følger.

Det er sandsynligvis også overvejelser over de samme forhold, der har gjort udvandringsspørgsmålet aktuelt i det sidste års tid for mange af de, der har gennemgået en lederuddannelse og derefter har vanskeligheder med at finde egnet beskæftigelse eller vurderer fremtidsudsigterne som værende utilfredsstillende. De søger chancen i det fremmede og er med til at skabe en stemning af usikkerhed for de tilbageblivende.

Det er et forhold, som også spores blandt vore elever og desværre hyppigst blandt de dygtigste. På længere sigt må denne tendens virke foruroligende. Dansk landbrug svækkes, når mange af de dygtige rejser ud.

Der er et helt frisk eksempel i de muligheder, der skulle have åbnet sig i Nigeria. Mange af vore tidligere elever er parat til at gribe denne chance, og det spores også på anden måde. Det er nemlig ikke sjældent at blive stillet overfor spørgsmålet om, hvilken uddannelsesform der giver de bedste muligheder i Canada, Australien o. s. v. Der er noget forstemmende i hele denne udvikling.

Der har i årets løb været samarbejde med godt 30 læresteder på større gårde om arbejdslederuddannelsen og den kombinerede

uddannelse på bønderbrug og større landbrug. Hertil kommer 10—15 større bønderbrug, der danner en slags forskole til arbejdslederuddannelsen. Der har i år været ca. 100 elever under denne uddannelse. Vi har som sædvanlig hjulpet de 20—25 elever, der har fuldført deres praktiske uddannelse og suppleret den med kursus på landbrugsskole, til stillinger som forvaltere, bestyrere o. lign. Også mange af de ældre, der forlængst har afsluttet uddannelsen, melder sig, når der skal skiftes stilling.

Landmandsuddannelsen på bønderbrug foregår i samarbejde med ca. 25 læresteder samt et varierende antal, hvor man er villig til at antage nybegyndere. Af egentlige, viderekomne elever er der under landmandsuddannelsen ca. 40 elever. Hertil kommer de elever, der er med i arbejdet i de ungdomsudvalg, med hvilke vi samarbejder: Det sjællandske, lolland-falsterske og Landboudom i Sønderborg amt, hvor der er godt 100 elever. Det kunne sidste år meddeles, at der i sommerens løb var skaffet plads til 35—40 nybegyndere, der efter eksamen eller afslutning af skolegang i almindelighed ønskede at komme i gang ved landbruget. En del faldt fra i årets løb, men så langt de fleste fortsætter på fuldt tilfredsstillende måde. Der har i år meldt sig et lignende antal nybegyndere. Navnlig nu i efteråret har det været vanskeligt at finde egnede pladser til dem alle.

Der var sidste år udsigt til, at flere unge end i de tidligere år interesserede sig for fodermestergerningen og *fodermesteruddannelsen*. De unge, der meldte sig, var gennemgående mere målbevidste end før, men der var alligevel alt for få af den type, for hvem fodermestervejen er selvfølgelig. Hvorvidt denne interesse for fodermestergerningen vil holde sig og give anledning til, at flere end hidtil går fodermestervejen, kan endnu ikke afgøres. Dog synes det også i år at være landvæsenselever, som skal et år i stalden, der har besat det overvejende antal af de egentlige elevpladser. Det er nyttigt, at også disse får en god uddannelse i stalden, men det er beklageligt, at ikke flere, end tilfældet er, vil uddanne sig til fodermestre, for der er vel ingen gren inden for landbruget, hvor der i højere grad er brug for kvalificerede folk.

Der er for tiden samarbejde med 20 læresteder, hvortil kommer en del, som vi af og til er i forbindelse med angående elever. Der er for tiden knapt 20 egentlige fodmesterelever og underfodmestere under uddannelse. Her såvel som for landvæsenselevernes vedkommende spiller indkaldelserne en stor rolle. Der er udpræget mangel på underfodmestere og førsteelever i markbruget.

Der er måske her grund til at minde om, at den måde, hvorpå besætningsejere vurderer deres besætning, i høj grad påvirker de unges vurdering af fodmestergerningen som erhverv. Udsætning

af besætninger i større stil er en dårlig opfordring til de unge om at vælge fodermestergerningen.

Direktør *Chr. Stahl* fandt, at det var forkert at se på udvandringen som en svækkelse af dansk landbrugs konkurrenceevne. Dansk landbrug kunne nok tage de stød, som konkurrencen udefra påfører os. Han var for så vidt ikke uenig i de faldne udtalelser, men syntes, at man tværtimod skulle give de unge udvandrere de bedste ønsker med på vejen.

8. Meddelelse om Landøkonomisk Rejsebureaus virksomhed.

Forpagter *Aug. Bech* gav meddelelse om Landøkonomisk Rejsebureaus virksomhed i 1951 og omtalte især den stedfundne udveksling af unge landmænd mellem Danmark og en række lande.

Der har i sommeren 1951 været gennemført udveksling efter de samme retningslinier som i de foregående år med følgende lande: Sverige, Norge, Finland, Island, Tyskland, Holland, Frankrig, Schweiz, Østrig, England og U. S. A. Ialt har udvekslingen med disse lande omfattet ca. 500 unge. 209 unge landmænd er anvist plads i udlandet, og 246 unge udlændinge er anvist plads i Danmark.

Sammenlignet med 1950 har der været en lille tilbagegang i udvekslingen, hvilket i det væsentlige må tilskrives de store genindkaldelser til militæret. Det er nemlig således, at udvekslingen mest omfatter unge i alderen 20—30 år, og det er jo inden for disse aldersklasser, at genindkaldelserne finder sted.

Antallet har fordelt sig på følgende måde:

	Danskere anvist plads i udlandet		Udlændinge anvist plads i Danmark	
	1950	1951	1950	1951
Sverige	9	3	41	17
Norge	10	2	10	4
Finland	2	3	13	11
Island	—	3	—	14
Tyskland	2	2	80	92
Holland	20	8	10	18
Frankrig	10	6	14	6
Schweiz	36	15	89	55
England	71	104	34	24
U. S. A.	116	63	—	—
Østrig	—	—	—	5
Ialt	276	209	291	246

Udvekslingen med Norden har kun været af meget ringe omfang. Det gælder antallet af unge til Danmark, men i endnu højere

grad i modsat retning, idet kun 11 unge danske landmænd rejste til de nordiske lande.

Med Tyskland har udvekslingen i det væsentlige haft samme omfang som året før, idet der ankom 92 tyskere her til landet og kun 2 unge danske landmænd rejste til Tyskland. Der var vanskeligheder med at få tyskernes indrejsetilladelser i orden, men man søger nu at få dette spørgsmål løst på en sådan måde, at den lange ventetid undgås. Denne er stærkt generende, både for de unge og de danske arbejdsgivere, der venter dem.

Vore erfaringer med de unge danskere, der har været i Tyskland, er de allerbedste, og der bliver gjort meget for dem under deres ophold dernede.

Både for Holland, Frankrig og Schweiz har der været nedgang i antallet af udvekslede. Hollænderne var betænkelige ved at sende så mange herop, når der kun kom så forholdsvis få herfra. Det bør nævnes, at unge danske landmænd kan lære meget i Holland, især inden for husdyrbrugets område, men det kniber lidt for danskerne at affinde sig med forholdene, navnlig arbejdstidens længde, men også boligforholdene har i flere tilfælde været ret primitive.

Med England er udvekslingen forløbet meget tilfredsstillende, og det går nu bedre med at få anvist pladserne i England i rette tid. Der rejste 89 danskere til England, men der kom kun 22 englændere til Danmark.

Udvekslingen med U. S. A. fik et forholdsvis mindre omfang end i de foregående år. Ialt rejste 18 under landbrugstræningsprogrammet og 45 under Technical Assistance-planen. Der er mange, der søger om at komme til U. S. A., men den store vanskelighed er sprogkundskaberne. Amerikanerne gør opmærksom på, at de bør være bedre, men iøvrigt er de unge danske landmænd vellidt blandt de amerikanske farmere, og de fleste farmere, der ønsker udlændinge, foretrækker at modtage en dansker.

Der kommer antagelig færre unge landmænd fra Danmark til U. S. A. i 1952, idet de amerikanske landbrugsorganisationer kun mener at kunne modtage ganske få under træningsprogrammet, og man gør opmærksom på, at Danmark i de sidste 2—3 år har haft et langt større antal unge i U. S. A. end noget andet land.

Også med Canada er der truffet aftale om udveksling i lighed med det dansk-amerikanske landbrugstræningsprogram.

Foruden med udvekslingen har der også været arbejdet med tilrettelæggelse af studierejser for udenlandske landmænd, der kom til Danmark, og for danske landmænd, der ønskede at komme til udlandet og studere forholdene der. Ialt har rejsebureauet i samarbejde med redaktør *Pakaci* tilrettelagt besøg for 25 selskaber med 555 deltagere, hvortil endvidere kommer besøg af 38 enkelt-

personer. For danske landmænd har der været tilrettelagt 12 rejser med ialt 496 deltagere.

I september måned gennemførtes på Lyngby landboskole et kursus for de unge udenlandske landmænd, som på det tidspunkt opholdt sig her i landet. Der var ialt 110 deltagere, repræsenterende 9 nationer.

Udvekslingen i sommeren 1952 må forventes at foregå efter de samme retningslinier og med de samme lande som det foregående år.

Proprietær *P. Boserup*, Saltofte, spurgte, om ikke der var mulighed for at få unge sydslesvigere herop og give dem en uddannelse svarende til Landhusholdningsselskabets.

Forpagter *Bech* svarede, at der ikke var kommen nogen henvendelser herom og mente heller ikke, at der ville blive lagt dem hindringer i vejen herfor.

9. Meddelelse fra Sædefrøudvalget.

Konsulent *Chr. Aage Krogsrüs* omtalte udvalgets virksomhed med udsendelse af frøprøver til forsøg og afprøvning og oplyste, at der efter anmodning fra udenlandske forsøgsstationer i år var udsendt 164 prøver, heraf korn 14, rodfrugter 33, bælgplanter 41, græsser 65 og havefrø 11. Prøverne er fordelt til 16 forsøgssteder i 12 lande.

Det har som i tidligere år været vanskeligt at få resultatet frem efter endt afprøvning. Af de, der er indkommen, må nogle amerikanske forsøg med runkelroer og fodersukkerroer skønnes af særlig interesse. Ydeevnen betegnes som tilfredsstillende. Roerne tages op med sukkerroeoptagere, blev skåret sammen med toppen og ensileredes på samme måde som man derovre ensilerer majs. Navnlig ensilagen af runkelroer var ren og af god kvalitet og anvendes i fedningsforsøg for at fastslå dens foderværdi.

10. Fremlæggelse af regnskabet for finansåret 1950—51 og forslag til budget for finansåret 1952—53.

Kontorchef *Axel Nielsen* gennemgik regnskabets hovedposter og oplæste revisionsbemærkningerne samt forelagde virksomhedsplan og budget for det kommende år.

11. Eventuelt.

Under dette punkt fremdrog driftsleder *Klestrup-Hansen* spørgsmålet om afledning af ensilagesaften til vore vandløb, hvor masser af døde fisk er resultatet. Han betegnede denne fremgangsmåde som uforvarselig og ville kort stille det spørgsmål: Kan dansk landbrug være dette bekendt?

Kammerherre *Chr. Lüttichau* svarede, at spørgsmålet mange ste-

der var aktuelt, og at Det danske Hedeselskab havde udsendt en pjece om ensilagesaftens bortledning fra siloerne. Pjecen kan fås fra Hedeselskabet. Iøvrigt er der også kommen en lov om hele dette spørgsmål.

Da der ikke var flere, der ønskede ordet, afsluttede den ledende præsident, kammerherre *Chr. Lüttichau* generalforsamlingen med en tak til deltagerne.

Efter generalforsamlingen var der foredrag af proprietær *N. Krabbe*, Skovlund, om landbrugets mekanisering i U. S. A. og i Danmark.

Vejrforholdene i december måned 1951.

Udarbejdet på grundlag af Det danske meteorologiske Instituts månedsoversigt over vejrforholdene.

December 1951 havde stærkt fremherskende sydvestlig vind med meget mildt vejr. Temperaturen landsgennemsnit blev $4,9^{\circ}$, normalt $1,6^{\circ}$, d. v. s. $3,3^{\circ}$ over normalen. Den mildeste december, man kender — 1934 — havde $3,5^{\circ}$ over normalen. Nedbøren blev kun lidt over det normale. I simpelt gennemsnit fik Jylland-Øerne 61 mm, normalt 58 mm. Det blev 5 pct. over normalen. Det korrigerede »fladetro« gennemsnit er opgjort til 63,7 mm, normalt 59,5 mm, d. v. s. 7 pct. for meget.

Temperatursvingningerne var ofte store i månedens første halvdel, hvorefter mildningen blev ret stabil. København og Tarm havde kun henholdsvis 3 og 2 døgn under normal temperatur, men begge havde 19 milde døgn, deraf henholdsvis 3 og 10 meget milde.

Stationernes højeste temperaturer indtraf næsten udelukkende den 4. og 5. og nåede gennemgående op på $10-11^{\circ}$. De laveste temperaturer aflæstes på mere spredte datoer i begyndelsen af måneden, og $1-4^{\circ}$ frost var ikke ualmindelig, men adskillige kyststationer nåede dog ikke under frysepunktet. På Hesselø var minimum $1,9^{\circ}$.

Månedens absolut højeste temperatur $11,9^{\circ}$, målt den 4. og den 15. på Hesselø. Den absolut laveste, $-8,7^{\circ}$, aflæstes i Tylstrup den 3. Frostdagenes antal blev i gennemsnit kun 4,4, normalt 16. I 1951 var der ialt 80 frostdage mod de normale 95.

Der forekom uroligt vejr flere gange i månedens løb.

Nedbøren blev som nævnt lidt over det normale. Jylland fik i gennemsnit 72,3 mm, d. v. s. 15 pct. for meget, Øerne 44,0 mm eller 14 pct. for lidt, varierende fra 88 mm i Ringkøbing amt til 33 mm

i Holbæk amt. Selv om Jylland som helhed fik en del over gennemsnitsnedbør, fik Randers amt dog kun 38,3 mm, d. v. s. 31 pct. mindre end det normale.

Nedbørens afvigelse fra normalen.

	Nedbør mm	Normal 40 år	Afv. i pct. af normalen
Hjørring amt	74	55	+ 35
Thisted »	83	71	+ 17
Aalborg »	68	55	+ 24
Viborg »	72	60	+ 20
Randers »	38	55	÷ 31
Aarhus »	64	61	+ 5
Vejle »	76	66	+ 15
Ringkøbing »	88	69	+ 28
Ribe »	82	69	+ 19
Sønderjylland	69	67	+ 3
Odense amt	48	55	÷ 13
Svendborg »	53	57	÷ 7
Langeland	40	51	÷ 22
Samsø	35	47	÷ 26
Holbæk amt	33	46	÷ 28
Sorø »	39	48	÷ 19
Frederiksborg »	44	51	÷ 14
Københavns »	38	52	÷ 27
Præstø »	49	51	÷ 4
Maribo »	48	51	÷ 6
Bornholm	53	54	÷ 1

Nedbøren var størst i Vest- og Nordjylland og aftagende syd- og østpå, dog fik Bornholm nogenlunde normal nedbør. Nedbøren faldt navnlig i første tidøgn. Den højeste månedssum havde Røddinglund med 129,2 mm, den laveste Sletterhage med 17,2 mm. Størst nedbør i et døgn, 29,0 mm, målt den 9. i Røddinglund. Nedbørdagenes antal blev 20, normalt 15, varierende fra 14 på Langeland til 25 i Ribe amt.

Tåge forekom gennemsnitlig 8 dage, normalt 9, navnlig den 14.—24., 26. og 30. Den var hyppigere over Bornholm og Øerne end over Jylland og Kattegat.

Torden var relativt hyppig, nemlig 9 dage mod normalt 4. Især var den udbredt over Jylland-Øerne den 9.

Soltimernes antal blev i gennemsnit for Jylland-Øerne 35, normalt 29, varierende fra 48 på Tystofte til 14 ved Aarhus observatorium.

Andelsselskabernes omsætning i 1951.

I Andelsbladet, nr. 1 1952, findes den sædvanlige årlige oversigt over omsætningen i de forskellige andelsselskaber i 1951, sammenlignet med 1950. Vi gengiver her nogle af oversigtens mange oplysninger.

	Omsætning i mill. kr.		Forskydning i pct.
	1951	1950	
I. Forbruger-andelsselskaber:			
Brugsforeningerne	958,8	828,0	+ 16
Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger	555,0	475,7	+ 17
Ringkøbing Amts Vareindkøbsforening	12,0	10,8	+ 11
Ialt	1525,8	1314,5	+ 16
II. Landbrugets produktions- og salgforeninger:			
Andelsmejerierne	1740,0	1739,0	—
Smøreksporthforeningerne	531,7	575,4	÷ 8
Danske Ostemejeriers Fællessalg og Osteeksporth	15,3	10,5	+ 46
Andelsslagteriernes oms. af slagteriprodukter	1735,5	1358,7	+ 28
Andelsslagteriernes særlige virksomheder	211,8	153,3	+ 38
Andelsslagteriernes ægeksporth	22,3	20,8	+ 7
Dansk Andels Ægeksporth	125,0	113,1	+ 11
Kreatureksporthforeningerne	109,2	86,7	+ 26
Danske Landbrugeres Kreatursalgforening	135,0	103,6	+ 30
Fjerkræslagterierne	41,6	28,3	+ 48
Danske Landboforeningers Frøforsyning	34,4	28,3	+ 22
Ialt	4701,8	4217,7	+ 11
III. Landbrugets indkøbsforeninger m. v.:			
Foderstofforeningerne	401,2	324,7	+ 24
Dansk Andels Gødningsforretning	97,0	83,6	+ 16
De d. Mejeriers Fællesindkøb og Maskinfabrik	44,6	40,0	+ 12
Andels-maskinstationerne	2,5	—	—
Ialt	545,3	448,3	+ 22
IV. Andre produktions- og salgforeninger			
	30,9	29,8	+ 4
V. Andre indkøbs-andelsselskaber			
	58,3	48,6	+ 20
VI. Andels-forsikringsselskaber m. v. . . .			
	39,5	35,8	+ 10
Alle grupper tilsammen	6901,6	6094,7	+ 13

Forbruger-andelsselskabernes stigende omsætning skyldes for en stor del den skete prisstigning, men dog også en forøgelse af den omsatte varemængde.

Blandt landbrugets produktions- og salgsforeninger er der som helhed også tale om en ret kraftig stigning i omsætningen, men dog således at den største gruppe: Andelsmejerierne, kun netop har holdt stillingen og smørekseportforeningerne har endog haft tilbagegang, hvilket alene skyldes den lavere smørpris i forhold til året før. Meget betydningsfuld er stigningen for andelsslagterierne, men navnlig hæfter man sig ved den store stigning for ost, slagtet fjerkræ og »biprodukterne« fra slagterierne. Også for kreaturkseporten såvel som for D. L. F. har 1951 betydet en stærkt stigende omsætning, både i varer og i penge.

Gruppe IV: Andre produktions- og salgsforeninger omfatter bl. a. Danmarks samv. Frugtsalgsforeninger, hvis omsætning er steget fra 4,8 til 5,9 mill. kr. Under gruppe V er der Dansk Andels Cementfabrik, hvis omsætning er steget fra 16,9 til 26,8 mill. kr., d. v. s. ikke mindre end 58 pct.

Oversigten omfatter ikke andelsbevægelsens pengeinstitutter: Andelsbanken og andelskasserne, idet disse virksomheders omsætning ikke er direkte sammenlignelig med de øvrige andelsvirksomheders pengeomsætning, men det kan dog oplyses, at Andelsbanken, som er landets fjerdestørste bank, havde en samlet balance på ca. 575 mill. kr. ved udgangen af 1951. Det er en fremgang på ca. 14 pct. i forhold til året før.

Mindre meddelelser.

Frugthøsten 1951.

På grundlag af oplysninger fra plantageejere med over 100 frugtræer og et stort antal konsulenter og andre sagkyndige har Det statistiske Departement foretaget en foreløbig opgørelse af frugthøstens størrelse i 1951.

Det fremgår heraf, at æblehøsten inklusive nedfaldsfrugten har været 99,5 mill. kg mod 120,8 mill. kg i 1950. Som følge af de gunstige vejrforhold i oktober måned har mængden af nedfaldsfrugt i 1951 været ret beskeden, og det betyder, at tilbagegangen i høsten af egentlige salgsæbler ikke bliver 21 mill. kg, men derimod antagelig kun 11—13 mill. kg.

Af pærer er høsten i 1951 beregnet til 7,0 mill. kg mod 6,7 mill. kg året før, og også blomme- og kirsebærudbyttet har været lidt større end i fjor. Af ribs og solbær, stikkelsbær og hindbær har udbyttet været nogenlunde uforandret.

Hvad angår frugthøsten i private haver, er materialet for spinkelt til en nøjere beregning, men det skønnes — med støtte i oplysningerne om høsten i frugtplantagerne — at der i privathaver er avlet omkring 80—90 mill. kg æbler mod 160 mill. kg i 1950. Den samlede æblehøst har således været knap 190 mill. kg mod ca. 280 mill. kg i 1950.

Ny handelsaftale med Vesttyskland.

Ved nytår udløb den tidligere handelsaftale med Vesttyskland, som forudsatte en gensidig samhandel til en værdi af ca. 920 mill. kr. Importen vil sikkert vise sig at nå dette tal, hvorimod eksporten antagelig vil komme til at ligge 100—150 mill. kr. lavere, hvilket navnlig skyldes den vesttyske importkontrol for at bremse indførselen fra Danmark. Det er især gået ud over smørret, idet Vesttyskland kun har aftaget en trediedel af det aftalte smørkontingent på 30 000 tons.

Ifølge Erhvervenes Oplysningsråd fastsætter aftalen for 1952 en dansk eksport på ialt 700 mill. kr. Der sker fra nytår den ændring, at æg og fjerkræ igen kommer på friliste, og der foreligger fra vesttysk side tilsagn om at forelægge Bonn-rigsdagen forslag om nedsættelse af kød- og ostetolden. For denne sidste skulle den hidtidige værditoldsats reduceres fra 30 til 22 pct., hvilket betyder, at dansk ost skulle kunne sælges 40 øre billigere pr. kg i Vesttyskland.

For smørret, som Vesttyskland næsten er selvforsynende med, sker der ingen toldnedsættelse.

I aftalen indgår iøvrigt følgende mængder danske landbrugsvarer: 180 000 stkr. slagtekvæg, der dog delvis kan leveres i form af oksekød, 20 000 tons flæsk, 15 000 tons smør, 25 000 tons ost og kvarg, for 35 mill. kr. slagteriaffald og for 5½ mill. kr. mælkekonserves og tørmælk.

Af frø skal der leveres for 7½ mill. kr. markfrø og 2,6 mill. kr. have- og blomsterfrø. Desuden indgår i aftalen 12 000 tons sukker.

Eksporten af frugt- og bærkonserves tredoblet i 1951.

En opgørelse viser, at der i 1951 blev eksporteret konserves af bær og frugt for ialt 26 mill. kr. mod kun 9 mill. kr. året før. Hovedparten heraf er gået til England. I 1952 vil forholdet antagelig ændres stærkt som følge af de importbegrænsende foranstaltninger, England gennemførte i efteråret 1951.

Mange nye virksomheder har meldt sig som eksportører, og det er i nogen grad gået ud over produkternes kvalitet. Man har derfor under overvejelse at gennemføre en kvalitetskontrol.

Eksporten af smør og ost i 1951.

Værdien af den samlede eksport af danske mejeriprodukter udgjorde i 1951 ca. 1 150 mill. kr. Der blev i årets løb eksporteret 137 mill. kg smør til en værdi af ca. 823 mill. kr. Året før var tallene henholdsvis 159 mill. kg og ca. 909 mill. kr. Når pengebeløbet er dalet væsentligt mindre end det samlede kvantum, skyldes det, at der er opnået en højere gennemsnitspris end i 1950. Hjemmeforbruget af smør var i 1951 ca. 30,6 mill. kg mod 20,6 mill. kg året før, hvor der var rationering til 7. november.

Siden 1939 er Danmarks osteeksport femdoblet. I 1951 blev således udført ca. 45 mill. kg til en værdi af ca. 185 mill. kr. mod 36,4 mill. kg og 147 mill. kr. i 1950. Går vi tilbage til 1939 var vor osteeksport kun 9,6 mill. kg. Hermed har dansk mejeribrug, hvad angår eksport af ost, placeret sig på tredjepladsen efter New Zealand og Holland. Med hensyn til det vigtige vesttyske marked, der spillede en så stor rolle for os før krigen, har Danmark ikke alene generobret sin gamle stilling, men også i 1951 for første gang overfløjet Holland. Af årets kontingent på 25 mill. kg til Vesttyskland blev de 22 udnyttet. Videre kan nævnes, at eksporten til England er gået stærkt frem. I 1951 nåede udførslen således op på ca. 12,5 mill. kg mod 7,1 mill. kg året før.

Sommeroptagning af bederoer.

I U. S. A. udførtes der i sommeren 1950 forsøg med aftopning af sukkerroer med en stublængde på 3—6 cm i sidste halvdel af juli.

Foranlediget heraf blev der i sommeren 1951 på statens forsøgsstationer herhjemme gennemført 9 forsøg, hvor fodersukkerroer eller sukkerroer til foder dyrket på almindelig måde er sammenlignet med omhyggelig aftopning 3—5 cm over roen sidst i juli. Roerne er optaget samtidig for begge forsøgsled sidst i oktober.

Resultatet af forsøgene er givet i 473. meddelelse fra Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur. Det fremgår heraf, at sommeraftopningen gav en nedgang i roeudbyttet på ca. 47 hkg tørstof pr. ha eller 42 pct., medens udbyttet af sandfrit tørstof i top ved almindelig dyrkning blev 47,5 hkg, ved sommeraftopning 47,4 hkg ialt, nemlig 20,0 hkg i juli og 27,4 hkg ved optagningen.

Sommeraftopningen har altså ikke forøget den samlede topmængde, men har dog givet en lille forbedring af toppens kvalitet. Hvad proteinindholdet angår, indeholdt roetoppen ved alm. dyrkning 18,2 pct. råprotein, sommertoppen 24,6 pct. og oktobertoppen fra de sommeraftoppe 17,9 pct.

Beregnet som renprotein pr. ha gav roden ved almindelig dyrkning 546 kg mod 372 kg pr. ha ved aftopning i juli. Den normale

efterårstop gav 710 kg renprotein mod 975 kg ialt ved sommer- og påfølgende efterårsaftopning, henholdsvis 452 og 523 kg. Den samlede proteinforbedring for hele afgrøden andrager således 91 kg pr. ha, men her over for står altså et tørstoftab på 47 hkg pr. ha.

Trods de høje oliebagepriser vil det altså være en dårlig forretning at sommeraftoppe roerne.

Danmarks kunstgødningsforbrug.

I en oversigt over Danmarks forbrug af kunstgødning udsendt af Det danske Gødnings-Kompagni og Dansk Andels Gødningsforretning, oplyses, at der i »gødningsåret« 1950—51 er brugt 470 000 tons 18 pct. superfosfat, 257 000 tons 40 pct. kaligødning og 450 000 tons kvælstofgødning (omregnet efter et indhold af 15,5 pct. kvælstof), heraf 322 000 tons kalksalpeter og 40 000 tons chilesalpeter.

I forhold til 1935—36 er det en stigning på 31 pct. for superfosfat, 228 pct. for kali og 120 pct. for kvælstofgødningerne.

For så vidt tilførslerne ude fra kan foregå normalt, og der kan skaffes den fornødne lagerplads, er der for indeværende år udsigt til, at der kan fremskaffes godt 400 000 tons dansk og ca. 47 000 tons udenlandsk superfosfat.

Af kaligødning regnes der med en import på 265 000—270 000 tons, og der er af kvælstofgødning hidtil indkøbt 360 000 tons kalksalpeter, 37 000 tons chilesalpeter samt af de øvrige kvælstofgødninger ialt ca. 50 000 tons. Lægges hertil nogle mindre lagerbeholdninger, kan der regnes med, at der ialt vil blive ca. 495 000 tons kvælstofgødning (omregnet til 15,5 pct. vare) til rådighed i indeværende år, altså ca. 45 000 tons mere end forbruget i fjor.

Slagtningerne på andels-svineslagterierne i 1951.

Af en opgørelse, udsendt af De samv. danske Andels-Slagteriers Fælleskontor, gengiver vi nedenstående oplysninger om slagteriernes virksomhed i 1951.

Andelsslagterierne modtog ialt 4 419 301 dyr til slagtning mod 3 829 792 året før, d. v. s. en fremgang på 15,4 pct. De tilsvarende tal var for privatslagterierne 499 455 og 449 168, en fremgang på 11,2 pct.

For andels- og privatslagterier under et kommer totalmodtagelsen i 1951 op på 4 918 756 mod 4 278 960 året før. Fremgangen andrager 15,0 pct. Af totalmodtagelsen tegnede andelsslagterierne sig for 89,85 pct. mod 89,50 pct. i 1950.

Af de enkelte andelsslagterier ligger Kolding i år i spidsen med 205 878 modtagelser, en stigning på 20,78 pct. Odense kommer som

nr. 2 med 196 357 modtagelser, d. v. s. 20,15 pct. flere end året før. Struer, der i 1950 lå højest, er i 1951 rykket ned på tredjepladsen med 188 659 modtagelser, en stigning på kun 7,32 pct. Det mindste andelsslakteri — i Ballen på Samsø — havde 14 639 slagtinger i 1951.

Der har været fremgang for samtlige slagterier, men stærkt varierende, nemlig fra 26,64 pct. for Vejle til 2,45 pct. for Nykøbing F. Som det fremgår af nedenstående tal var der også ret store forskelle mellem landsdelene:

	Andel i pct.		Opgang i pct.
	1951	1950	
Sjælland og Bornholm	21,30	21,61	13,25
Fyn, Langeland og Samsø	8,18	7,92	18,71
Lolland-Falster	2,61	2,90	3,39
Sønderjylland	7,72	7,56	17,38
Midtjylland	33,73	32,66	18,72
Nørrejylland	26,46	27,35	11,26

Midtjylland og Fyn m. v. har haft den største fremgang, hvorimod Lolland-Falster kun i ringe grad har udvidet svineproduktionen.

Bekæmpelsen af smitsom kastning nær målet.

79,2 pct. af besætningerne er nu optaget i registret.

Der foreligger nu en samlet oversigt vedrørende bekæmpelsen af den smitsomme kalvekastning blandt Danmarks kvægbesætninger, der viser, at den endelige udrensning er i sigte. Med udgangen af 1951 var 147 966 besætninger af 186 856 i hele landet, eller 79,2 pct., mod 67,6 pct. året før opført som kastningsfrie i det af De danske Mejeriforeningers Fællesorganisation førte landsregister. Da der for optagelse i registret kræves flere mælkeprøver og en blodprøve, som viser, at besætningerne er kastningsfrie, ligger registreringsprocenten betydeligt lavere end procenten for de besætninger, der har vist sig sunde ved de foretagne mælkeprøver. Man kan gå ud fra, at ca. 92 pct. af samtlige besætninger var rene ved årsskiftet mod 90 pct. året før.

Med hensyn til registreringer ser tallene således ud for de enkelte landsdele. *Sjælland* 25 534 besætninger af 33 315 registrerede, eller 76,6 pct. mod 70,6 pct. året før. *Bornholm*, hvor der er udrenset til bunds, 3 262 besætninger af 3 336 registrerede, 96,9 pct. mod 93,8 pct. *Lolland-Falster* 4 781 besætninger af 7 368, 64,9 pct. mod kun 54,3 pct. *Fyn* 17 477 besætninger af 19 885, 87,9 pct. mod 82,0 pct. *Jylland* 96 912 besætninger af 122 922 registrerede eller 78,8 pct. mod 64,5 pct. ved udgangen af 1950.

Kapitelstaksterne for året 1951.

Kapitelstakstkredse (ældre stifter)	Kr. pr. 100 kg				Kr. pr. gl. dansk tønde			
	Rug	Byg	Havre	Hvede	Rug	Byg	Havre	Hvede
1. Sjællands stift (undtagen Bornholm)	49,95	58,19	56,26	49,70	48,24	53,21	39,11	51,17
2. Bornholm	51,07	51,90	51,03	—	49,83	47,38	34,59	—
3. Lolland-Falsters stift....	50,00	56,83	55,92	50,00	48,38	52,19	40,34	52,46
4. Fyns stift	49,60	58,36	57,24	49,46	47,80	52,66	39,10	51,30
5. Aarhus stift	49,64	54,12	52,56	—	47,40	49,35	36,55	—
6. Aalborg stift	49,76	61,83	59,85	—	47,23	56,62	41,54	—
7. Viborg stift	50,28	52,91	52,56	—	48,17	48,01	35,34	—
Ribe stift:								
8. Vejle amt	50,00	52,00	52,00	—	48,38	47,76	36,67	—
9. Ringkøbing amt	50,25	64,33	63,00	—	48,62	59,08	44,43	—
10. Ribe amt	50,82	54,80	53,75	—	48,89	49,13	35,85	—
Sønderjydske amter:								
11. Haderslev amt	50,00	51,10	51,27	49,60	48,11	45,67	35,45	50,43
12. Aabenraa amtsrådskreds.	50,33	51,00	51,00	49,92	48,29	45,30	34,15	50,89
13. Sønderborg amtsrådskr..	50,00	51,20	50,90	49,65	47,42	45,62	34,23	50,08
14. Tønder amt	50,00	51,33	51,33	—	48,38	46,30	35,78	—
Gnst. for samtl. kredse..	50,12	54,99	54,19	49,72	48,22	49,88	37,37	51,06

Mund- og klovesygen medfører milliontab.

Et direkte mælketab i oktober kvartal i fjor på 40 mill. kg.

Der foreligger nu en af De danske Mejeriforeningers Fællesorganisation udarbejdet oversigt vedrørende de betydelige tab, mund- og klovesygen har påført dansk landbrug i sidste kvartal af 1951. Det direkte mælketab kan tilnærmelsesvis beregnes på grundlag af de 21 555 tilfælde af smittede besætninger, der var konstateret pr. 3. januar 1952. I den periode, afspærringen varer, er der ialt tilbageholdt ca. 40 mill. kg mælk, svarende til 4 pct. af den indvejede mælkemængde i kvartalet. De 40 mill. kg har en værdi af ca. 16 mill. kr., heraf erstatter staten ca. halvdelen, mens resten delvis modsvares af den foderværdi, den tilbageholdte mælk har.

Det indirekte tab må imidlertid antages at være betydeligt større, idet sygdommens eftervirkninger holder sig indtil et helt år og medfører, at de sygdomsramte køers mælkeydelse ofte halveres, ligesom de hyppigst bliver modtagelige for andre kvægsygdomme.

5 mill. kr. i smørtluskud fra mejeribruget.

Ved det politiske forlig i foråret 1951 blev forbrugerpriserne for mælk, fløde og smør som bekendt lagt fast på et afregningstal af 5,50 kr. pr. kg. Da producentprisen for smør fra 26. oktober forhøjedes fra 5,50 kr. til 6,00 som følge af højere eksportpriser, blev

det nødvendigt for Smørekseportudvalget at udbetale tillæg til mejerierne på 50 øre pr. kg smør samt mælk og fløde omregnet i smør, der afsættes på hjemmemarkedet.

Det bidrag, mejeribrugget ifølge denne ordning har ydet til at holde priserne nede på hjemmemarkedet, udgør i alt fra 26. oktober og til udgangen af 1951 ca. 5 mill. kr., heri iberegnet 0,4 mill. kr. i tilskud til producenternes eget smørforbrug.

God afsætning af dansk malt trods øget konkurrence.

I de fire første måneder af høståret så det mørkt ud for eksporten af dansk malt. En stigende konkurrence på verdensmarkedet påvirkede afsætningsmulighederne for den ellers så efterspurgte vare, og den hjembragte valuta var i denne periode næsten 1 mill. kr. mindre end på samme tid året før.

Efter hvad Erhvervenes Oplysningsråd erfarer, er situationen imidlertid nu ved at blive rettet op. Siden nytår har der været en mere livlig efterspørgsel efter malten, og til dato er der kontraheret om partier, der i mængde svarer til 75 pct. af eksporten i høståret 1950—51. Den gang blev der solgt 22 527 tons til en værdi af 22,7 mill. kr. Da »sæsonen« strækker sig et stykke ind i foråret, skulle det ikke være udelukket, at totaltallet kommer på linie med året før.

I 1950—51 var Brasilien hovedaftager med 12 395 tons. Indtil nu er der til dette land solgt ca. 7 000 tons malt af ny høst. Andre partier er afsat til Finland, Vesttyskland, belgisk Kongo og de britiske kolonier.

Eksport af svinefedt på over 50 mill. kr.

Eksporten af svinefedt har i 1951 betydet en indtægt for landet på 51,9 mill. kr. Der udførtes godt 12 000 tons. Det er en voldsom stigning i forhold til året før, da eksporten androg 11,5 mill. kr.

Baggrunden for denne vældige fremgang er ophævelsen af smør-rationeringen i slutningen af 1950. Så længe forbruget af smør blev holdt kunstigt nede med rationeringen, søgte husmødrene andre udveje for fedtstofforbruget, men da smørret blev frit, dalede interessen betydeligt, og derfor blev der så meget mere tilovers til udførsel.

Hjemmeforbruget anslås nu til at være betydeligt mindre end de eksporterede mængder.

Eksporten foregår til flere lande, blandt andet Østrig og Jugoslavien, men det største marked har Vesttyskland været, idet dette land aftog ca. halvdelen af fedtet.

I den sidste tid er der så at sige ikke udført svinefedt til Vesttyskland, og det skyldes de høje todsatser. Fra 1. oktober gælder

en værditold på 20 pct. for rensset svinefedt. Man håber dog, der vil ske en nedsættelse. Under de dansk-vesttyske handelsforhandlinger i december gav tyskerne tilsagn om at søge gennemført en nedsættelse af tolden for svinefedt fra 20 til 7 pct., og man venter nu på, at forbundsdagen i Bonn skal gennemføre denne nedsættelse.

Udkomne bøger.

Lommebog for Landmænd for Året 1952. Anders Niensens lommebog. 54. årgang. Redigeret af Karsten Iversen, forstander. Udgivet af Andelsudvalget, Det danske Forlag. 246 sider. (Kbhvn. 1951).

Beretning om Fyns Stifts patriotiske Selskabs Virksomhed i Finansåret 1950—51. Udarbejdet af selskabets sekretær. 56 sider. (Odense 1951).

Kvægavlen paa Bornholm 1950—51. Beretning og Regnskaber fra De sammensluttede bornholmske Kontrolforeninger. Beretning fra De sammensluttede bornholmske Kvægavlsforeninger. Ved konsulent Helmer Hansen. 49 sider. (Rønne 1951).

Det landbrugs- og husholdningsfaglige ungdomsarbejde i de sjællandske amter 1950—51. Samlet af Fællesudvalget for landbrugsfagligt ungdomsarbejde på Sjælland. 64 sider. (Slagelse 1951).

De samvirkende danske Landboforeningers Stambog over Vædere XI. A. Oxforddowns Race Nr. 767—838. B. Leicester Race Nr. 190—213. C. Shropshire Race Nr. 5. Udarbejdet af Nic. Bønde, Konsulent. Udgivet af Foreningen af jydsk Landboforeninger. 111 sider. (Aarhus 1951).

Driftsgranskninger i jordbruget. Regnskapsresultater 1949—50. 2. del. Udgivet af Norges landbruksøkonomiske Institutt. 132 sider. (Halden 1951).

69. *beretning fra Statens Forsøgsmejeri. Ostens lagerbehandling.* 167 sider. Pris 5,00 kr. (Hillerød 1951).

70. *beretning fra Statens Forsøgsmejeri. Forsøg med skimmelbekæmpelse på ost.* 70 sider. Pris 4,00 kr. (Hillerød 1951).

Planteavlen paa Lolland-Falster 1951. Beretning udarbejdet af Planteavlsudvalget for De samv. lolland-falsterske Landboforeninger ved E. Vestergaard og H. H. Holme Hansen. 138 sider. (Nykøbing F. 1952).

Landbrugets prisforhold i januar måned 1952.

(Ved Det landøkonomiske Driftsbureau).

Tabel 1. Priser i kr. pr. 100 kg.

	1950		1951			Jan. måned 1952
	Hele året	Dec. måned	Jan. måned	Hele året	Dec. måned	
Landbrugsprodukter:						
Sødmælk af mejeri	34,60	35,24	35,24	34,44	37,37	37,37
Smør, afregningstal	572	550	550	550	550	550
+ smørtillæg	572	550	550	559	600	600
Ost, 20 pct.	219	—	240	243	253	290
Æg	297	366	320	344	453	412
Slagterisvin, sl. vægt	391	396	412	425	450	450
Slagtekøer, 1. kl. lev. v. ¹⁾	169	169	179	194	207	198
Stude og kvier, 1. kl. lev. v. ¹⁾ ..	199	209	219	243	252	247
Smågrise, Køge, kr. pr. stk.	87	69	71	85	96	99
Unge heste, Odense, kr. pr. stk. Hvede ²⁾	1447	1400	1400	1545	1450	1400
55,09	60,60	60,06	58,90	51,50	52,00	
Rug ²⁾	46,55	56,90	61,31	59,79	51,50	52,00
Byg	51,72	55,25	57,75	64,82	71,06	71,00
Havre	44,20	51,85	54,85	63,65	69,56	66,63
Hø	20,05	21,00	21,60	23,59	22,00	22,80
Kartofler, sælgers st., Sjælland	20,43	19,50	21,60	22,46	22,00	22,00
Runkelroefrø	133	135	133	123	118	113
Kålroefrø	138	140	145	155	160	163
Halvsildig rødkløverfrø	573	680	690	726	740	733
Hvidkløverfrø	943	1050	1055	873	770	765
Hundegræsfrø	437	420	410	299	240	270
Alm. rajgræsfrø, tidlig	183	185	185	155	138	148
Ital. rajgræsfrø	174	178	170	147	138	148
Foderstoffer:						
Bomuldsfrøkager	55,86	57,50	62,50	64,92	71,50	75,50
Solsikkekager	55,41	56,50	61,50	63,92	70,50	74,50
Kunstgødning:						
Kalksalpeter	25,39	24,80	25,05	25,99	27,30	27,55
18 pct. superfosfat	14,27	14,40	14,05	18,46	22,20	22,35
40 pct. kaligødning	27,21	23,95	24,15	23,09	22,05	22,30

¹⁾ Notering for kreaturer til eksport.²⁾ Fra og med august 1951 = afleveringspris plus lagringstillæg. Hvede af høst 1949 = 4 kr. over noteringen for majs eller byg. Notering for korn iøvrigt = købernotering på Københavns børs. For afleveringspligtigt byg og havre betales 45 kr. pr. 100 kg. I tiden oktober-marts forhøjes prisen for afleveringspligtigt korn hver halve måned med et lagringstillæg på 25 øre pr. 100 kg.

Tabel 2. Prisindeks. (Femåret 1909/14 = 100).

	1950		1951			Jan. måned 1952
	Hele året	Dec. måned	Jan. måned	Hele året	Dec. måned	
Landbrugsprodukter:						
Sødmælk	330	336	336	328	356	356
Smør, inkl. smørtillæg	274	263	263	267	287	287
Ost, 20 pct.	384	—	421	426	444	509
Æg	252	310	271	292	384	349
Slagterisvin	403	408	425	438	464	464
Slagtekøer, 1. kl.	291	291	309	334	357	341
Stude og kvier, 1. kl.	326	343	359	398	413	405
Unge heste (Odense)	196	190	190	210	197	190
Hvede	399	438	435	426	373	376
Rug	390	477	514	501	432	436
Byg	402	429	448	503	552	551
Havre	367	403	455	528	577	552
Hø	292	306	314	343	320	332
Kartofler	545	520	576	599	587	587
Landbrugsprodukter ialt	320	327	331	342	368	363
Foderstoffer:						
Bomuldsfrøkager	381	392	420	442	487	514
Solsikkekager	430	439	477	496	547	578
Kunstgødning:						
Kalksalpeter	132	128	130	135	141	143
18 pct. superfosfat	241	243	246	312	375	378
40 pct. kaligødning	228	201	203	194	185	187
Kunstgødning ialt	202	197	192	214	236	245
Udsæd (markfrø)	360	360	371	371	371	382